

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 18. maijā
(OR. en)

8768/21

CULT 33
AUDIO 54
SOC 273

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	7431/21
Temats:	Padomes secinājumi par kultūras un radošo nozaru atveseļošanu, noturību un ilgtspēju

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par kultūras un radošo nozaru atveseļošanu, noturību un ilgtspēju, kurus Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) apstiprināja 2021. gada 17. un 18. maija sanāksmē.

**Padomes secinājumi par
kultūras un radošo nozaru atveseļošanu, noturību un ilgtspēju**

Eiropas Savienības Padome,

ATGĀDINOT

1. to, ka saistībā ar Covid-19 pandēmiju, ir vajadzīgi nepieredzēti centieni panākt lielāku noturību un pārveidi ES, kā norādīts Eiropadomes 2020. gada 17.–21. jūlija ārkārtas sanāksmē pieņemtajos secinājumos ¹;
2. ES kultūras, plašsaziņas līdzekļu un audiovizuālās jomas ministru trīs neformālajās videokonferencēs Horvātijas un Vācijas prezidentūru laikā pausto apņēmību nekavējoties veikt izlēmīgu politikas rīcību, lai atbalstītu kultūras un radošās nozares (KRN) krīzes laikā un pēc tam;
3. to ārkārtas pasākumu skaitu, kurus Eiropas Savienība un tās dalībvalstis kopš Covid-19 pandēmijas sākuma ir ieviesušas KRN atbalstam;
4. Eiropas sociālo tiesību pīlāra nozīmi, nodrošinot, ka nedz atveseļošanas, nedz digitālās un zaļās pārkārtošanās procesā neviens netiek atstāts novārtā;

¹ Dok. EUCO 10/20.

5. politisko vienošanos par programmu "Radošā Eiropa" 2021.–2027. gadam ar budžeta palielinājumu jaunajā daudzgadu finanšu shēmā (DFS);
6. to, ka Eiropas Komisija ir pieņēmusi rīcības plānu plašsaziņas līdzekļu un audiovizuālās nozares atlabšanas un pārmaiņu atbalstam;

APZINOTIES

7. to, ka kultūrai, pateicoties tai piemītošajai iekšējai vērtībai un svarīgajai sociālajai un ekonomiskajai ietekmei, ir izšķiroša nozīme Eiropas identitātes veidošanā un būtisks ieguldījums mūsu sabiedrību vitalitātē, iekļautībā, demokrātiskā darbībā un labklājībā;
8. to, ka kultūrai ir potenciāls kā ideju avotam un līdzeklim, kuru izmantojot rast jaunus risinājumus, novērst diskrimināciju un stiprināt sociālās saites, veidot jaunas solidaritātes iespējas, atdzīvināt apkārtni un stiprināt mūsu spējas labāk risināt pašreizējās un turpmākās problēmas;
9. to, ka KRN tiek atzītas par būtiskām Eiropas ekonomikas ekosistēmām, un to potenciālu būt par ekonomikas attīstības virzītājspēku;
10. mākslinieku, izpildītāju un autoru spēju pielāgoties pašreizējās krīzes radītajām problēmām, rast jaunus un inovatīvus veidus, kā – galvenokārt digitālajā vidē – sniegt saturu savām auditorijām un piesaistīt jaunas auditorijas;
11. bezprecedenta nepieciešamību atjaunot un stiprināt kultūras un radošās ekosistēmas, izmantojot pieredzi, kas gūta Covid-19 krīzes radīto problēmu risināšanā;

ŅEMOT VĒRĀ

12. to, ka pašreizējā krīze ir atklājusi strukturālas problēmas KRN, un ir nepieciešama tūlītēja reakcija, kā arī tālredzīga un vērienīga rīcība, kas paver ceļu KRN, jo īpaši tajās nodarbināto mākslinieku un kultūras jomas darbinieku, lielākai noturībai un ilgtspējai;
13. to, ka ir būtiski stiprināt KRN, jo īpaši nozares, ko pašreizējā krīze skārusi visvairāk, novēršot to neaizsargātību un veicinot taisnīgumu un vienlīdzību visiem, īpašu uzmanību pievēršot stāvoklim, kādā ir mākslinieces un kultūras jomas darbinieces;

NORĀDA, KA

14. KRN ir starp tām nozarēm, kuras Covid-19 krīze skārusi vismagāk saistībā ar to, ka tām ir īpašas iezīmes, piemēram, tiešs kontakts ar auditoriju, un tāpēc daudzas – lai gan ne visas – kultūras norišu vietas tikušas slēgtas un pasākumi atcelti, radot nopietnas ekonomiskas grūtības;
15. liela daļa KRN darbinieku, tostarp visneaizsargātākie, saskaras ar būtisku nenoteiktību, ko bieži izraisa sociālās aizsardzības un bezdarba atbalsta mehānismu trūkums, jo darbam kultūras jomā bieži ir raksturīgi nestabili īstermiņa līgumi un liels pašnodarbināto īpatsvars;
16. mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī (tiklab peļņu nesošām, kā bezpeļņas) kultūras iestādēm un organizācijām, kas veido lielāko daļu KRN un veicina kultūras daudzveidību, ņemot vērā to neaizsargātību pret krīzes negatīvo ietekmi, ir vajadzīgi īpaši pielāgoti pasākumi;

17. daudzi mākslinieki, autori un kultūras jomas darbinieki ir ātri izmantojuši iespēju savu darbu un radošos procesus izrādīt tiešsaistē, taču saskaras ar izaicinājumu sev nodrošināt ilgtspējīgus ienākumu avotus, savukārt ļoti lielām tiešsaistes platformām ir palielinājusies datplūsma un ieņēmumi;
18. ir pierādījies – piekļuve kultūrai ir ļoti svarīga iedzīvotāju labklājībai un sabiedrības kohēzijai, taču to joprojām var ierobežot saistībā ar rūpēm par veselības nodrošināšanu;
19. pandēmijas novēršanas nolūkā pieņemtie ierobežojumi ietekmē kultūras jomas darbinieku mobilitāti un kultūras darbu apriti, tādējādi radot izaicinājumus saistībā ar kultūras un valodu daudzveidību, dialoga, apmaiņas un pārrobežu vērtību ķēžu turpināšanu;
20. pandēmija ir ietekmējusi arī KRN partnerus trešās valstīs, tāpēc ir svarīgi apliecināt solidaritāti un sadarboties ar tiem centienos panākt ilgtspējīgu atveseļošanos un attīstību ES starptautisko kultūras attiecību un ārējās darbības ietvaros.

PIENĀCĪGI ŅEMOT VĒRĀ SUBSIDIARITĀTES UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPUS, ATTIECĪGĀS DALĪBVALSTU KOMPETENCES JOMAS UN SOCIĀLO PARTNERU LOMU UN AUTONOMIJU, NOSAKA ŠĀDAS SEŠAS PRIORITĀTES NOLŪKĀ VEICINĀT KULTŪRAS UN RADOŠO NOZARU ATVESEĻOŠANU VIRZĪBĀ UZ LIELĀKU NOTURĪBU UN ILGTSPĒJU:

I. UZLABOT PIEKĻUVI PIEEJAMAJAM FINANSĒJUMAM

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

21. risinot strukturālās problēmas, ar kurām saskaras KRN, un attiecīgā gadījumā īstenojot atbilstīgas un efektīvas atbalsta shēmas, izmantot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai dotu iespējas atgūties no Covid-19 pandēmijas negatīvās ietekmes un lai padarītu KRN noturīgākas pret turpmākām krīzēm;
22. veicināt sinerģijas starp ES programmām, kas attiecas uz KRN, piemēram, "Radošā Eiropa", "Erasmus+", "Apvārsnis Eiropa", *InvestEU*, "Digitālā Eiropa", kohēzijas politikas fondi un Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments;
23. vienkāršot pieteikšanās procesus un pēc iespējas samazināt ar finansēšanas programmām saistīto birokrātiju;
24. censties nodrošināt, ka neviens netiek atstāts novārtā un ka finansēšanas mehānismi atbilst pašnodarbināto, mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī (gan peļņas, gan bezpeļņas) iestāžu un organizāciju īpašajām vajadzībām un spējām kultūras jomā;

25. apmainīties ar īpaši pielāgotu informāciju par KRN pieejamām finansējuma un līdzfinansējuma iespējām, izmantojot KRN atbalstošas struktūras dalībvalstīs, kā arī izmantojot attiecīgās ES programmu nodaļas, aģentūras vai kontaktpunktus, un stiprināt dialogu starp šiem dalībniekiem, lai nodrošinātu, ka KRN saņem savlaicīgu informāciju un konsultācijas.

Aicina Komisiju:

26. nodrošināt kopīgu "vienas pieturas aģentūras" rīku relevantai, regulāri atjauninātai, viegli saprotamai, viegli pieejamai un pielāgotai informācijai visās oficiālajās ES valodās par KRN finansēšanas iespējām, tādējādi ļaujot visiem kultūras jomas darbiniekiem ātri piekļūt informācijai par attiecīgajām ES finansēšanas programmām;
27. izvērtēt valsts atbalsta noteikumu piemērošanu KRN, lai apsvērtu vajadzību veikt pielāgojumus;
28. īstenojot atbalsta pasākumus un ES finansēšanas programmas, turpināt cieši sadarboties ar ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu, ka pieejamais finansējums atbilst nozares vajadzībām, jo īpaši neparedzētos apstākļos.

II. UZLABOT KRN SPECIĀLISTU NOTURĪBU

Aicina dalībvalstis:

29. saskaņā ar atbilstīgiem satvariem ciešā dialogā ar nozarēm veicināt tāda taisnīga un ilgtspējīga darba tirgus turpmāku attīstību – tostarp KNR speciālistu sociālo aizsardzību –, kas ņem vērā kultūras un radošo darbību īpatnības ²;
30. veicināt pastāvīgu dialogu un informācijas apmaiņu ar KNR speciālistiem, mudinot viņus savlaicīgi ziņot par problēmām un dalīties ar rastajiem risinājumiem.

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

31. veicināt tādu jaunu KRN uzņēmējdarbības modeļu turpmāku izstrādi, kas spēj reaģēt uz ekonomiskajām, digitālajām, sociālajām un vidiskajām problēmām, piemēram, izmantojot datu potenciālu;
32. veicināt apmācības iespējas, kas veido spējas uzņēmējdarbības, digitālo, finanšu un pārvaldības prasmju, intelektuālā īpašuma jomā, kā arī KRN speciālistu vispārējo noturību;
33. mudināt meklēt jaunus veidus un līdzekļus, kas ļautu nodrošināt mākslinieku ienākumus, apspriest mākslinieku statusu un apmainīties ar idejām par darba nosacījumiem kultūras un radošajās nozarēs Eiropā, izmantojot mākslinieku, kultūras jomas un radošo nozaru darbinieku statusa un darba nosacījumu grupu, ko paredzēts izveidot saskaņā ar atvērto koordinācijas metodi;
34. pastiprināt centienus, lai KRN vēl vairāk aizsargātu pret pirātismu.

² Padomes Ieteikums (2019. gada 8. novembris) par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai, *OV C 387, 15.11.2019., 1. lpp.*

III. TURPINĀT STIPRINĀT MOBILITĀTI UN SADARBĪBU

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

35. veikt atbilstošus pasākumus, lai vēl vairāk veicinātu sadarbību – tostarp ar trešām valstīm – un atvieglotu mākslinieku un KRN speciālistu brīvu pārvietošanos, sekmējot apmaiņu, sadarbību un māksliniecisko brīvību saskaņā ar personu brīvas pārvietošanās un pakalpojumu brīvas aprites vispārējiem principiem;
36. turpināt meklēt risinājumus ar mobilitāti saistītiem jautājumiem, lai māksliniekiem un KRN speciālistiem būtu vieglāk orientēties pārrobežu mobilitātes dažādajā administratīvajā praksē;
37. veicināt sadarbību starp mākslas disciplīnām un vajadzības gadījumā vienkāršot attiecīgos noteikumus;
38. veicināt nepieciešamo elastību, lai gadījumā, kad tiek piemēroti ceļošanas ierobežojumi, Eiropas mobilitātes līdzekļus varētu novirzīt nozares visneatliekamāko vajadzību apmierināšanai.

IV. PAĀTRINĀT DIGITĀLO UN ZALO PĀRKĀRTOŠANOS

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

39. veicināt KRN speciālistu prasmju pilnveidi, lai viņi varētu efektīvi piekļūt digitālajai telpai, to izmantot, gūt labumu no tās un konkurēt tajā, ņemot vērā ļoti lielu tiešsaistes platformu nozīmi;
40. izmantot iespējas, ko piedāvā pārskatītā Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva ³ un Autortiesību direktīva ⁴, lai veicinātu KRN atveseļošanos;
41. veicināt starpdisciplināro sadarbību starp KRN un vides un tehnoloģiju nozarēm, veicinot inovāciju gan kultūrā, gan nozarē un pilnībā izmantojot valodu tehnoloģijas un digitālās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgo intelektu;
42. attiecīgā gadījumā veicināt visu paaudžu izglītošanu kultūras jomā, lai panāktu informētāku patērētāju attieksmi pret kultūras produktu plašāku daudzveidību;
43. uzsvērt KRN būtisko pārveidojošo lomu kā ilgtspējas virzītājspēkam un, ja iespējams, dot iespēju visiem kultūras dalībniekiem maksimāli palielināt savas spējas cīņā pret klimata pārmaiņām, tostarp samazinot savu darbību ietekmi uz vidi.

³ Direktīva 2010/13/ES, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu (ES) 2018/1808.

⁴ Direktīva (ES) 2019/790.

V. UZLABOT ZINĀŠANAS UN SAGATAVOTĪBU NĀKOTNES IZAICINĀJUMIEM

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

44. veicināt pilnīgas un padziļinātas zināšanas par katras kultūras un radošās nozares īpašajām vajadzībām, īpatnībām un neaizsargātību visā vērtību ķēdē, izmantojot, piemēram, pētījumus, kartēšanu un pastāvīgu un ciešu dialogu ar ieinteresētajām personām, tostarp vietējām kopienām;
45. veicināt zinātības, paraugprakses un informācijas apmaiņu saistībā ar efektīvākajiem veidiem, kā sekmēt KRN atveseļošanu (piemēram, atveseļošanas plāna pasākumi), un koncentrēties uz sagatavotību negaidītām un nenoteiktām parādībām, kas nākotnē varētu skart šīs nozares;
46. uzlabot kultūras mantojuma aizsardzību, galveno uzmanību pievēršot ilgtspējai un noturībai pret katastrofām, jo tā ir neatņemama kultūras mantojuma pārvaldības sastāvdaļa.

VI. NEMT VĒRĀ KULTŪRAS JOMAS UN VIETĒJĀS KOPIENAS

Aicina dalībvalstis un Komisiju:

47. iekļaut kultūras jomu un vietējo kopienu vajadzības un uzskatus kā vadlīniju avotu, nosakot kultūras politikas, stratēģiju un programmu prioritātes, tādējādi maksimāli palielinot no kultūras jomas izrietošo darbību un ideju sociālo ietekmi;
48. turpināt veicināt partnerības starp KRN un citām politikas jomām (piemēram, veselību, izglītību, jaunatni, zinātni, pētniecību un inovāciju, vidi, nodarbinātību, sociālajām lietām, tūrismu), lai izmantotu kultūras sniegtās priekšrocības labbūtībai un ilgtspējai, attiecīgā gadījumā pilnībā izmantojot esošās struktūras un programmas.

Aicina dalībvalstis:

49. iespēju robežās veicināt saiknes starp kultūras jomām, vietējām kopienām, iestādēm un KRN speciālistiem, atzīstot kultūras un radošo ekosistēmu spēcīgo augšupējo raksturu;
50. ar kultūras starpniecību veicināt sociālo savienojamību kā vērtīgu atbildes reakciju uz sociālās distancēšanās un digitālās mijiedarbības ietekmi;
51. veicināt kultūras izpratni sabiedrībā, stimulējot aktīvu līdzdalību kultūrā un vienlīdzīgu piekļuvi kultūrai visām sociālajām grupām, tostarp vismargalizētākajām un neaizsargātākajām grupām;
52. mudināt kultūras iestādes izstrādāt inovatīvas pieejas un metodes dažādu auditoriju piesaistei.

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU APMAINĪTIES AR PARAUGPRAKSI UN LĪDZ
2023. GADAM IZVĒRTĒT ŠOS SECINĀJUMUS.

Attiecīgie politikas dokumenti

Eiropadome

Eiropadomes secinājumi, kas pieņemti 2020. gada 17.–21. jūlija ārkārtas sanāksmē
(dok. EUCO 10/20)

Jauna stratēģiskā programma 2019.–2024. gadam (Eiropadome to pieņēma 2019. gada 20. jūnijā)

Eiropadomes 2017. gada 14. decembra secinājumi (dok. EUCO 19/1/17 REV 1)

Ministru deklarācijas

Deklarācija par kultūru Covid-19 krīzes laikā (2020. gada aprīlis)

Kultūras ministru un viņu pārstāvju Bukarestes deklarācija par kultūras lomu Eiropas nākotnes
veidošanā (2019. gada aprīlis)

Eiropas Savienības Padome

Padomes secinājumi, ar ko groza kultūras darba plānu 2019.–2022. gadam (OV C 193, 9.6.2020.,
20. lpp.)

Padomes secinājumi par riska pārvaldību kultūras mantojuma jomā (OV C 186, 5.6.2020., 1. lpp.)

Eiropas Savienības Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija par
ilgtspējīgas attīstības kultūras dimensiju (OV C 410, 6.12.2019., 1. lpp.)

Padomes secinājumi par ES stratēģisko pieeju starptautiskajām kultūras attiecībām un rīcības satvars (OV C 192, 7.6.2019., 6. lpp.)

Padomes secinājumi par kultūras darba plānu 2019.–2022. gadam (OV C 460, 21.12.2018., 12. lpp.)

Padomes secinājumi par to, kā veicināt piekļuvi kultūrai ar digitāliem līdzekļiem, galveno uzmanību pievēršot auditorijas paplašināšanai (OV C 425, 12.12.2017., 4. lpp.)

Padomes secinājumi par kultūras un radošo nozaru pārnese efektu – inovāciju, ekonomikas ilgtspējas un sociālās iekļaušanas veicināšanai (OV C 172, 27.5.2015., 13. lpp.)

Padomes secinājumi par mobilitātes informācijas pakalpojumiem māksliniekiem un profesionāliem kultūras darbiniekiem (OV C 175, 15.6.2011., 5. lpp.)

Eiropas Komisija

Eiropas plašsaziņas līdzekļi digitālajā desmitgadē: Rīcības plāns atlabšanas un pārmaiņu atbalstam (COM(2020) 784 final)

ES inovāciju potenciāla maksimāla izmantošana. Rīcības plāns intelektuālā īpašuma jomā ES atvēršanās un noturības atbalstam (COM(2020) 760 final)

Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jāgatavojas nākamajai paaudzei (COM(2020) 456 final)

Eiropas zaļais kurss (COM(2019) 640 final)

Jauna Eiropas darba kārtība kultūrai (COM(2018) 267 final)

Eiropas Parlaments

2020. gada 17. septembra rezolūcija par Eiropas kultūras atveseļošanu (2020/2708(RSP))

2007. gada 7. jūnija rezolūcija par mākslinieku sociālo statusu (2006/2249(INI))

1999. gada 25. februāra ziņojums par mākslinieku stāvokli un lomu Eiropas Savienībā
(A4-0103/99)

Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO)

Kultūra krīzes situācijā: politikas ceļvedis noturīgai radošai nozarei (2020)

Kultūra un mākslinieku darba apstākļi: 1980. gada ieteikuma par mākslinieka statusu īstenošana
(2019)

Ieteikums par mākslinieka statusu (1980)
